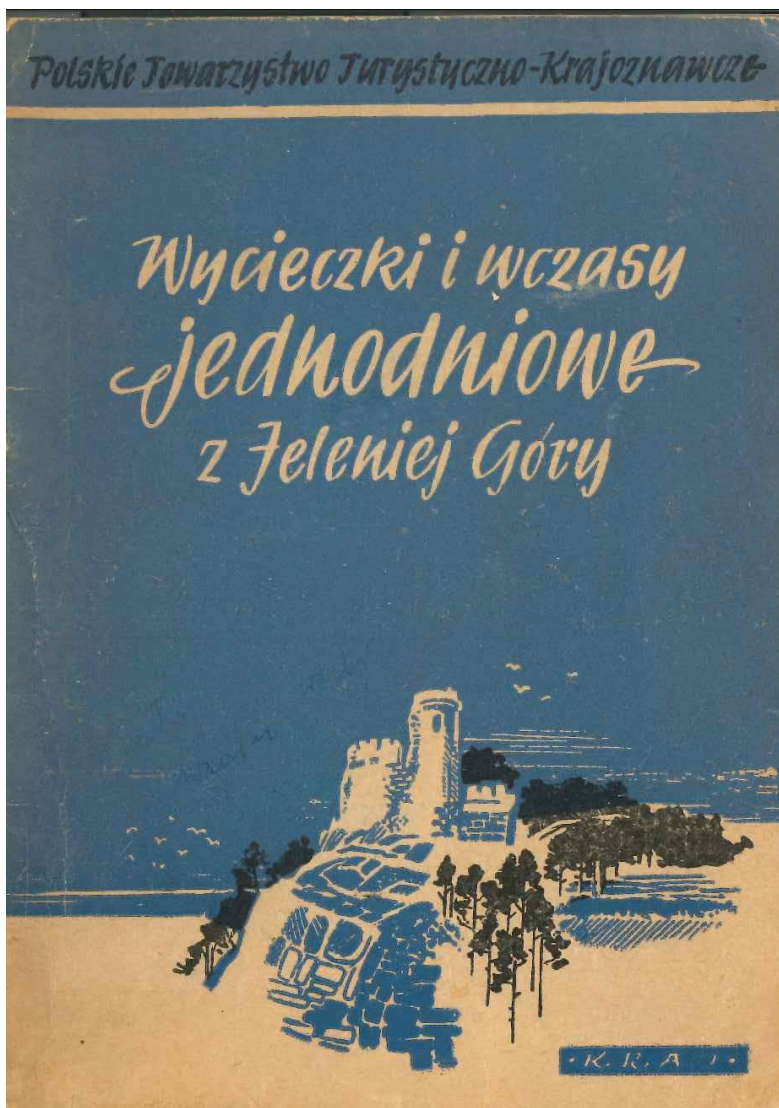

Skarby z Pracowni (4)

Wycieczki i wczasy jednodniowe z Jeleniej Góry

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze zajmuje się między innymi działalnością wydawniczą. Czyni to dzięki swoim jednostkom specjalistycznym. Jedną z nich był Spółdzielczy Instytut Wydawniczy „KRAJ” mający siedzibę w Warszawie. W roku 1952 Instytut ten wydał pozycję: *Wycieczki i wczasy jednodniowe z Jeleniej Góry*, w której autor tekstu – Tadeusz Steć przedstawił opisy 28 wycieczek.

Najpierw jednak w części ogólnej przybliżył wiadomości o prezentowanym terenie, jakie powinni posiadać turyści i wczasowicze wybierający się na trasę. Omówił topografię terenu, przedstawił wiadomości historyczne, przemysł i gospodarkę, komunikację oraz przepisy graniczne obowiązujące w tamtym czasie. Informacje te, zwłaszcza przepisy graniczne, były bardzo ważne. Wiele atrakcyjnych dla turystów i wczasowiczów miejscowości leżało wówczas w strefie granicznej. Dla przykładu w Górach Izerskich były to: Opolno Zdrój, Leśna, Czarniawa Zdrój, Świeradów Zdrój. W Karkonoszach: Szklarska Poręba, Michałowice, Jagniątków, Przesieka, Borowice, Bierutowice, Karpacz, Kowary. W Kotlinie Kamiennogórskiej: Lubawka i Chełmsko Śląskie.

Dlatego by nie narazić się na nieprzyjemności (w tamtych czasach nie były to błahe sprawy) przed udaniem się do tych miejscowości należało bezwzględnie posiadać: ważny dowód tożsamości, kartę meldunkową, specjalne zezwolenie na wyjazd do tej miejscowości wystawione przez właściwy wydział kadr dla osób pracujących, przez Zakład Naukowy – dla uczniów, Z. S. Chłopskich – dla mieszkańców wsi, a Prezydium Powiatowej Rady Narodowej – dla niepracujących. Należało pamiętać, że zezwolenie takie było ważne tylko dla miejscowości i w terminie podanym na zaświadczeniu. Ważną informacją była także ta, że w pasie 2 km od granicy ruch turystyczny dozwolony był tylko po drogach znakowanych.

Jeśli chodzi o praktyczne informacje turystyczne to podano wykaz dostępnych schronisk. I tak w Kotlinie Jeleniogórskiej działały wtedy: Dom Wycieczkowy w Jeleniej Górze (160 miejsc noclegowych), schronisko „Perła Zachodu” nad Jeziorem Modrym (8 miejsc), Dom Wycieczkowy w Sobieszowie (40 miejsc), schronisko przy Zamku Chojnik (nie podano liczby miejsc noclegowych); w Rudawach Janowickich: schronisko „Szwajcarka” w Górach Sokolich (8 miejsc); w Karkonoszach: Dom Wycieczkowy w Karpaczu (80 miejsc), schronisko im. Bronka Czecha na Polanie (70 miejsc), schronisko „Samotnia” nad Małym Stawem Karkonoskim (67 miejsc), schronisko „Pod Śnieżką” (tylko bufet), schronisko „Na Śnieżce” (bufet), schronisko „Nad Łomniczką” (bufet), schronisko „Odrodzenie” na Przełęczy Karkonoskiej (70 miejsc), Dom Wycieczkowy w Szklarskiej Porębie Górnej (75 miejsc), schronisko „Kochanówka” przy wodospadzie Szklarki (bufet), schronisko „Na Hali Szrenickiej” (180 miejsc), schronisko „Na Szrenicy” (40 miejsc), schronisko „Pod Łabskim Szczytem” (30 miejsc), schronisko „Nad Śnieżnymi Kotłami” (bufet); w Górach Izerskich: schronisko „Na Wysokim Kamieniu” (6 miejsc), schronisko „Na Stogu Izerskim” (bufet). Oprócz tego turyści mogli korzystać z dwóch schronisk młodzieżowych w Jeleniej Górze (90 miejsc) i Karpaczu (40 miejsc). Uzupełnieniem bazy noclegowej była przystań wodna nad jeziorem Pilchowickim utrzymywana przez Ligę Morską.

Ważną informacją był dział poświęcony szlakom turystycznym. W tamtym okresie Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze wyznakowało ponad 400 km górskich szlaków turystycznych. Najważniejsze były trzy szlaki główne.

Główny Szlak Sudecki zaznaczony kolorem czerwonym prowadził przez główny grzbiet Sudetów od Świeradowa Zdroju do Paczkowa. Niestety w tamtym okresie GSS na terenie Sudetów Zachodnich wyznaczony był tylko częściowo: od Wysokiego Kamienia do Szrenicy oraz od Śnieżki przez Karpacz, Grabowiec, Mysłakowice i dalej na Skalnik w Rudawach Janowickich. Główny grzbiet Karkonoszy, ze względu na jego zamknięcie dla ruchu turystycznego nie został wyznakowany.

W całości został wyznakowany zachodniosudecki wariant głównego szlaku prowadzący terenem niższym znajdującym się poza strefą graniczną. Jego trasa miała następujący przebieg: Świeradów Zdrój, Grzbiet Kamienicki, Bobrowe Skały, Pogórze Izerskie, Jezioro Pilchowickie, Stromiec, Chrośnickie Kopy, Leśniak, Okole, Baraniec, Góry Sokole, Starościńskie Skały, Skalnik, Kamienna Góra i dalej w rejon Wałbrzycha.

Trzeci główny szlak dalekobieżny to tzw. szlak historyczny oznaczony kolorem zielonym. Miał on 74 km długości a jego trasa prowadziła z Wlenia przez Gródek Wleński, Jezioro Pilchowickie, Siedlęcín, Perłę Zachodu, Jelenią Górę, Koziniec, Sokole Góry, zamek Bolczów, Janowice, Góry Ołowiane, zamek Niesytno do Bolkowa.

Wśród informacji zawartych w publikacji były także dotyczące instytucji, które zajmowały się organizacją i obsługą wycieczek (PTTK), o niebezpieczeństwach czyhających w górach oraz o ekwipunku niezbędnym przy ruszaniu na szlak. Dla zobrazowania zacytuję wskazówki tam zawarte: „... Odzież winna być wygodna, lekka, dająca się łatwo dostosować do zmiennych warunków atmosferycznych w górach. Jako okrycie wierzchnie – wiatrówka lub modny obecnie „skafander”, obuwie mocne, wygodne, na niskim obcasie. Skarpet 2 pary: jedne cienkie, drugie grube, wełniane. Wszelkie pakunki ręczne, jak teczki, walizeczki itp., choćby niewielkie, potrafią obrzydzić najładniejszą wycieczkę. Niezbędne rzeczy należy nosić w plecaku”...

Jeśli chodzi o organizację wycieczek to podano kilka najważniejszych rad jak podejść do tak nietypowego zadania. Przede wszystkim należy pamiętać, że wycieczka ma służyć celom poznawczym a przede wszystkim ma być wypoczynkiem dla ciężko pracujących na co dzień ludzi pracy. Nie powinna trwać dłużej niż 6 godzin. Jeśli fundusze na to pozwalają najlepiej zaplanować ją jako dwudniową z noclegiem w górach. Dobrze jest zorganizować w trakcie niej pogadankę. Co najważniejsze to by bezwzględnie tępić wszelkie przejawy pijaństwa podczas jej trwania.

W tamtych czasach, ale to się akurat nie zmieniło do dnia dzisiejszego, PTTK zachęcało do zdobywania Górskiej Odznaki Turystycznej. Trasy zaliczane do tej odznaki wpisuje się w specjalne dzienniczki dostępne w oddziałach PTTK i schroniskach według stosownego regulaminu.

W części szczegółowej omawianej publikacji zawarto opisy proponowanych tras. Przy każdym opisie dodano wiadomości historyczne mijanych po drodze obiektów zabytkowych. Wycieczki pogrupowano rejonami.

I tak w Kotlinie Jeleniogórskiej zaproponowano zwiedzanie:

- ↔ miasta Jelenia Góra;
- ↔ Cieplic Śląskich Zdrój,
- ↔ Sobieszowa z zamkiem Chojnik.

W Górach Kaczawskich zaproponowano wycieczki na trasie:

- ↔ Jelenia Góra – Perła Zachodu – Siedlęcín – Pilchowice;
- ↔ Wleń – Pilchowice;
- ↔ Wleń – Góry Kaczawskie – Świerzawa;
- ↔ Świerzawa – Wielisławka;
- ↔ Złotoryja – Legnica;
- ↔ Janowice – Góry Ołowiane – zamek Niesytno – Bolków;
- ↔ Bolków – Świny;
- ↔ Grzbietem Gór Kaczawskich.

W Rudawach Janowickich zaproponowano następujące trasy:

- ↔ Jelenia Góra – Koziniec – Wojanów – Sokole Góry;
- ↔ Janowice – zamek Bolczów – Starościńskie Skąły – Sz wajcarka;
- ↔ Mysłakowice – Grzbiet Rudaw – Janowice.

W Kotlinie Kamiennogórskiej:

- ↔ Kamienna Góra – Krzeszów;

W Karkonoszach:

- ↔ Karpacz – Bierutowice – Grabowiec – Grodna – Jelenia Góra;
- ↔ Karpacz – Bierutowice – Przesieka – Chojnik;
- ↔ Karpacz – Śnieżka – Samotnia;
- ↔ Karpacz – Mały Staw – Śnieżka;
- ↔ Sobieszów – Grzybowiec – Michałowice – Wodospad Szklarki – Szklarska Poręba;
- ↔ Szklarska Poręba – Śnieżne Kotły;
- ↔ Szklarska Poręba – Szrenica – rezerwat Śnieżnych Kotłów – Michałowice – Sobieszów.

W Górach i na Pogórzu Izerskim zaproponowano wycieczki:

- ↔ Szklarska Poręba – Wysoki Kamień – Piechowice – Bobrowe Skąły;
- ↔ Świeradów Zdrój – Grzbiet Kamienicki – Piechowice;
- ↔ Świeradów Zdrój – Stóg Izerski – Czarniawa Zdrój;
- ↔ Gryfca – Gryfów Śląski – Złotniki;
- ↔ Lwówek Śląski – „Szwajcaria Lwówecka”.

Dodam tylko, że dla pełnego obrazu w przedstawianej publikacji zamieszczono mapy opisywanego terenu oraz wiele zdjęć przedstawiających ciekawe miejsca i zabytki.

Krzysztof Tęcza